

Jutlus Nõos P, 12.08.18 kell 11.00, 11. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Js 2:12–18; Mt 23:1–12

Jutlus: 1Jh 1:8–2:2

Laulud: 322 (1–4); 329 (1–4, 5); 346 (1–3); 142 (1–4)

Kui me ütleme: „Meil ei ole pattu”, siis me petame iseendid ja tõde ei ole meis. Kui me oma patud tunnistame, on tema ustav ja õige, nõnda et ta annab andeks meie patud ja puhastab meid kogu ülekohtust. Kui me ütleme: „Meie ei ole patustanud”, siis me teeme tema valetajaks ja tema sõna ei ole meis. Mu lapsed, seda ma kirjutatan teile, et te ei teeks pattu. Aga kui keegi patustab, siis on meil eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes on õige, ning tema on lepitushver meie pattude eest, kuid mitte üksnes meie, vaid ka terve maailma pattude eest.

Tänases kirjakoahas torkavad silma kaks sarnast mõtteavaldust: „Kui me ütleme: „Meil ei ole pattu”, siis...“ ja „Kui me ütleme: „Meie ei ole patustanud”, siis...“. Mille poolest erineb patust patustamine või – keeleliselt – objektist tegevus?

Kõigepealt, mis on patt? Elmar Salumaa ütleb oma „Süsteematilise teoloogia käsiraamatu“ artiklis patust (lk 316), et patt on „langusjärgset inimlikku eksistentsi nii individuaalselt kui ka kõigis tema vahekordades totaalselt määratlev realiteet, mida inimene ise ei taha tunnistada ega suuda ka täies ulatuses ning sügavuses tunnetadagi, kuigi ta kõige selle juures oma küündimatust – seda esmajoonel moraalses sfääris – võib aimata“.

Jah, moraalset pattu oleme me tõepoolest valmis tunnistama. Näiteks ütleme kellelegi halvasti ja oleme valmis andeks paluma, sest tunneme oma eksimust. Või siis on meil mingi iseloomunõrkus, millest me teadlikud oleme ja püüame seda võita või varjata.

Aga see ei tähenda veel seda, et oleksime valmis end süüdi tunnistama Jumala ees. Või siis ka eksistentsi ees – kui keegi Jumalat ei usu. Oleme nõus tunnistama oma pisikesi patte (Ps 19:13: „Eksimused – kes neid märkab?“), sest kellel neid poleks. Kuid üldiselt peame end siiski täitsa normaalseteks ja tublideks inimesteks, kellesuguseid on elanud kõigil aegadel.

Kuid tunne sellest, et kõik on valesti ja see vale ei tule mitte kusagilt väljastpoolt, teistest inimestest või asjaoludest, vaid minust endast, on patu tunnetamise algus.

Just seetõttu ütleb apostel, et me petame end, kui ütleme, et meis pole pattu. Sest kui me oma pattu tunnetame, siis on Jumala tõde hakanud meis aset tegema. Kui aga me oma eksistentsiaalset pattu ei tunne, siis puudub meis ka jumalik tõde.

Kuid kellega Johannes kõneleb? Ta kõneleb ju Kristuse koguduse liikmetega! Kuidas on võimalik, et Kristuse koguduse liikmed on patused? Kogudus on ju Kristuse ihu, ent kuidas saab Kristuse patuta ihus olla pattu?

Elmar Salumaa ütleb sealsamas artiklis patust (lk 317), et „inimene jääb oma maises eksistentsis alati olelema „lihas“ ..., kuid usus elades ei ela ta enam „liha järgi“ ..., vaid „Vaimu järgi“. Kristuse kogudus on seega lihalike inimeste kogu, kelle liikmetes elab patt edasi. Kuid usk Jeesusesse Kristusesse on inimeses siiski midagi kvalitatiivselt muutnud. Kl 3:9j on seda kirjeldatud riietumisanaloogi abil: „...te olete seljast võtnud vana inimese tema tegudega ja olete rõivastunud uude inimesse, kes pidevalt uueneb tunnetama oma Looja näo kohaselt.“

Niisiis oleme oma lihaliku loomusega, millest me siin elus vabaneda ei suuda, siiski liikmed Kristuse patuta ihus. Ja UT kuulutusest võib mõista, et Jumal valmistab meid järk-järgult ette eluks Tema juures. Nõnda siis oleme oma inimliku loomuse tõttu kõik patused ja samal ajal usus Jeesusesse Kristusesse siiski õiged. *Simul justus et peccator*, ütleb dr Martin Luther.

Nüüd aga on patu tunnetamisest siiski veel vähe. Pattu tuleb ka tunnistada, ütleb apostel Johannes. Asi pole selles, et me suudaksime Jumala eest midagi varjul hoida. Tema näeb meie eksimused ja patud meie südames kohe ära. Kuid Jumal tahab, et me ise tunnistaksime oma patust. Just seetõttu on Kristuse kogudus kõigil aegadel Jumala ees oma pattu tunnistanud.

Teame, et vahel pilgatakse kogudust, et mis neil viga – teevad aga pattu, siis tunnistavad selle jälle ilusti Jumala ees üles ja võivad rahumeeli uuesti pattu teha! Siin ilmnebki erinevus meis

loomupäraselt elava patu ja patustamise kui patususest paratamatult tuleneva tegevuse vahel.

Seda probleemi vaatleb ka apostel Paulus Rm 6:15j: „Kuidas siis nüüd? Kas hakkame tegema pattu, kuna me ei ole Seaduse, vaid armu all? Kindlasti mitte Eks te tea, et kelle kuulekusse teie end loovutate orjaks, kelle sõna te kuulate, selle orjad te olete – olgu patu orjad surmaks või kuulekuse orjad õiguseks! Aga tänu Jumalale, et te olite küll patu orjad, aga nüüd olete saanud südamest kuulekaks sellele õpetusele, millesse teid on juhutatud, ja patust vabastatuna olete saanud õiguse teenriteks.“

Mis on see õpetus, millele kristlased patu asemel kuulekad on? See on Jumala sõna! Meenutan ka apostel Johannese sõna meie kirjakohas: „Kui me ütleme: „Meie ei ole patustanud”, siis me teeme tema valetajaks ja tema sõna ei ole meis.“ See tähendab seda, et kui me usus Kristusesse ei ela enam oma lihaliku loomuse, vaid Püha Vaimu järgi, siis elab meis Jumala sõna.

Ma ei hakka siin esitama reformatoorset arusaama Jumala sõnast ja selle toimimisest, vaid rõhutan Jumala sõna kui Jumala Seadust, mis on antud VT-s. Ka Jeesus ütleb ju Mt 5:18: „Tõesti, ma ütlen teile, ükski täpp ja ükski kriips ei kao Seadusest seni, kuni taevas ja maa püsivad, kuni kõik, mis sündima peab, on sündinud.“

Jumala sõna kui Jumala antud Seadus õpetab kristlasele, mis on patt. Igapäevaelus me ju tunnemegi patu ära selle järgi, kui me oleme teadlikud Jumala Seadusest, kuid teeme siiski selle vastu. Kes meist poleks eksinud mõne käsu vastu kümnest käsust? Ja isegi kui keegi seda väidab, siis lugegu Jeesuse mäejutlust, kus Jeesus täpsustab vanatestametlikku käsuõpetust ja näitab, et seda on väga raske, kui mitte võimatu, pidada ka kõige parema tahtmise korral.

Just seetõttu ütleb apostel Johannes meie kirjakohas, et me ei tohi oma patustamist eitada. Kui me tunneme Jumala Seadusi ja Püha Vaim muudab meie sees need Seadused meie elu aluseks, siis on meie sees Jumala tõde. Ja kui me nüüd väidame, et me alates oma kristlasekssaamisest enam ei teegi pattu, siis pole see lihtsalt võimalik. Jumala sõna hoopis valgustab meie patuse loomuse kõige salajasemaid soppesid ja toob meis elava patu järjest selgemini esile. Nõnda, kui ütleme, et me ei patusta, siis teeme Jumala justkui valetajaks, kuna sel juhul pole meis pattu, mis on ju ometi vale, nagu ülal nägime.

Ja apostel Johannes kutsubki meid siin üles mitte pattu tegema. Meie soodumus pattu teha ei pea tähendama seda, et me võimegi seda vabalt teha, vaid me peame selle vastu võitlema. Peame püüdma head teha. Sest Jumal ütleb juba Kainile 1Ms 4:7: „Eks ole: kui sa head teed, siis on su pilk tõstetud üles? Aga kui sa head ei tee, siis luurab patt ukse ees ja himustab sind. Kuid sina pead tema üle valitsema!”

Kuid apostel ka lohutab meid: „Aga kui keegi patustab, siis on meil eestkostja Isa juures, Jeesus Kristus, kes on õige, ning tema on lepitushver meie pattude eest, kuid mitte üksnes meie, vaid ka terve maailma pattude eest.“

Kui me, vaatamata oma pingutustele, siiski ei suuda patust hoiduda, siis ärgem heitkem meelt! Meie suutmatuse Jumala ees on ületanud Jeesus Kristuse suutlikkus pattu ületada. Kristuse loomuses polnud pattu, kuna ta oli Jumala Poeg. Ja kogu inimkonna esindajana ohverdas ta end patutuna justnagu oleks ta olnud patune.

Apostel Paulus ütleb Rm 6:23: „Sest patu palk on surm, aga Jumala armuand on igavene elu Kristuses Jeesuses, meie Issandas.“ Me kõik sureme just seetõttu, et meie inimlikus loomuses elab patt ja me ei suuda patustamisest hoiduda. Kuid põrguhaual pole meie üle võimust just seetõttu, et Kristuse sees ja Jumala sõna endas kandes Jumal ei arvesta meie pattu ja patustamist ning me võime olla Tema ees õiged.

Ja seetõttu me võime elada oma maapealse elu usus, lootuses ja armastuses. Tunda elust rõõmu ja kogeda õnne. Täna tähistame juba VIII korda Nõo kihelkonnas eesti ühe suurkuju Hans Wühneri sünni- ja surma-aastapäeva. 13. novembril täitub tema sünnist 182 aastat ja homme, 13. augustil täitub tema surmast 107 aastat. Wühneri näitel saame rõõmustada meie eesti kultuurist – haridusest, muusikast, põllumajandusest, ka poliitikast – ja ka Eesti riigist, mille 19. sajandi rahvuslik ärkamine lõpuks kaasa tõi. Küllap oli Wühneril ja tema kaasaegseil palju usku, lootust ja armastust neis rasketes oludes oma missiooni täitmiseks ikka just seetõttu, et nad teadsid – nii nemad kui ka rahvas, keda nad teenivad, kuuluvad nii elus kui surmas ainuüksi Jumalale! Aamen.